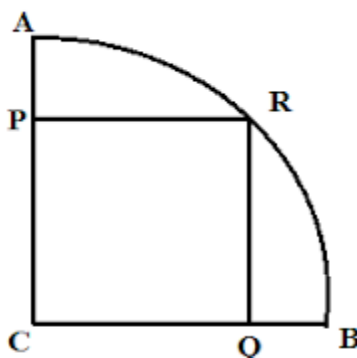

*Ti kratki raziskovalni nalogi sta primerni za 8. razred osnovne šole.
Sta nekako temeljni nalogi. Do konca ju bomo rešili kar tukaj.
Poleg Pitagorovega izreka v nadgradnji obvladujemo tudi prostor.*

Kvadrat, včrtan v četrtino kroga

1. naloga

V četrtino kroga ACBR (v kvadrant) z radijem r včrtamo kvadrat PCQR, kakor prikazuje slika. Koliko meri dolžina stranice a včrtanega kvadrata?

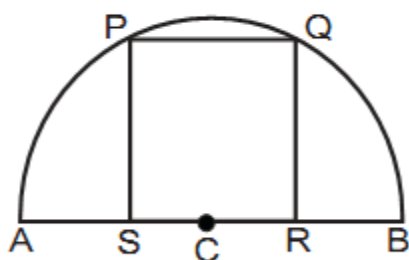
Slika 1.

Na sliki so vsi podatki: $r = CB = CR = CA$ in $a = CQ = QR = RP = PC$.
Poiščemo samo zvezo med r in a .

S slike sledi, da je $r = a\sqrt{2}$ in $a = r/\sqrt{2} = \sqrt{2}\cdot r/2$. Dolžina stranice včrtanega kvadrata je $\sqrt{2}\cdot r/2 = 0,71 r$ in naloga je rešena.

2. naloga

V polkrog ABQP z radijem $r = CB = CQ = CP = CA$ včrtamo kvadrat SRQP. Koliko meri dolžina stranice $a = SR = RQ = QP = PS$ včrtanega kvadrata?

Slika 2.

Slika nosi vse podatke o nalogi; uredite jih in dopolnite sliko.

Na sliki sta na primer $\frac{1}{2} a = CR$ in $a = RQ$, radij polkroga pa je $r = CQ$. Po Pitagorovem izreku je $r^2 = (\frac{1}{2} a)^2 + a^2 = \frac{1}{4} 5 a^2$ in $a = (2\sqrt{5}/5) \cdot r$ in nalogo smo rešili.

Nadgradnja

V točki C narišemo pravokotnico $CV = r$ na ravnino, ki nosi polkrog. Točko V povežemo z vsemi točkami polkrožnice in premera AB. Nastane telo ABQPV, ki je enako polovici pokončnega stožca (polstožec).

1. V perspektivi narišite nastali pokončni polstožec!
2. Izračunajte površino in prostornino polstožca!
3. V kolikšnem kotu je iz točke V vidna stranica kvadrata PQ? Skica!
- 4*. Ali je mogoče v kvadrant včrtati kvadrat še kako drugače, kot prikazuje slika 1? [Namig. Da, in sicer tako, da prvi dve oglišči kvadrata ležita na radijih kroga, drugi dve oglišči pa na pripadajočem loku. V tem primeru izračunamo, da je dolžina stranice včrtanega kvadrata $a = (\sqrt{10}/5) r$, če je r radij kroga, ki mu pripada kvadrant.]